

L'IGNORANCIA

SETMANARI POPULAR MALLORQUI

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ

Jardí de la Reina, 19
Palma de Mallorca

SONARÀ CADA DIJOUS SI TÉ BUF A SES GANYES

PAGAMENT A LA BESTRETA

Un Trimestre, UNA Pesseta
Un número solt, CINC ets.

Protestes i encara gracies

Desde que D. Pep Socias fou objecte del atentat, no passa cap dia que la Premsa no mos fassi a sebre d'una entitat o altre que han acordat enviar la seva protesta a la víctima. L'Ajuntament de Palma també en va protestar. Coses, dirà alguns, que denoten la frivolitat dels nostros temps. Aqueixa protesta contra el crim exteriorisada per alguns, sempre hem trobat que lleva força a la protesta silenciosa, si, però universal i més enèrgica de la llei. Fins avui a ningú se li havia ocorregut creure que l'acció criminal no quedava protestada si les nostres corporacions no feien constar an el llibre d'actes la seua disconformitat. Avui per lo vist es així.

A noltros no mos convenç aquesta manera de reaccionar de la societat. Hauriem de tenir en conte que la protesta sol esser el crit i l'arma de l'impotencia, i la societat mai s'ha de confesar impotent contra el criminal i molt menos els qui tenen una part de l'autoritat dins el poble. Mes racional i sobre tot mes pràctic que aqueixes protestes que ni son un conhort per la víctima, ni un avis p'els criminals i els seus inductors, que ja contaven amb la displicència de la gent d'ordre, ni una llissó p'el govern que es obra de les mateixes mans airades contra les seves condescendències, més pràctic deim, i racional seria que s'hagues constituit aquí entre noltros una especie de lliga ciutadana a semblança de la de Madrid. Per allà reaccionen.

I hem posat an es començament d'aquestes nostres retxes «Protestes i encara gracies» perque demà mos haurem de contentar amb menos. Si ve el cas que l'autor del atentat sia descubert i la llei clami p'el castic del delinqüent, llavors, tots els qui ara han protestat, demanaran l'indult. Com a de l'Ajuntament de Palma no hi ha que parlar-ne. Farà lo mateix que amb el sindicalista Villalonga, convicte i confes d'assassinat, no fos cosa que mestre Llorenç d'es carrer d'En Ballester pogues tirar en cara que eren poc humanitaris els sentiments de la corporació municipal.

MESTRE BUSCA.

Cartes a un obrer

Les ceses s'atropellen

Les coses s'atropellen massa perque mos permetin seguir en curs natural l'exposició de la situació del mon. Les coses s'atropellen i mos atropellen a noltros, obligant-mos a parlar de lo que estant mes aprop, mos fer més directament i dolorosa. Per aixó, amic, deixarem que la ploma escriga, de lo qu'el cor du i sent amb mes força. I avui, en el camí natural (?) que seguim, no podem estar aturats com en altre temps contant lo que ha succeit. Estam en moviment, i al mateix

temps que cercam coneixer lo passat, hem de tenir compte an el camí que feim, no sia cosa que per no tenir esment caiguem dins l'avenc que obri sa terrible gola just devora noltros.

Lo primer

es posarmos tots d'acort—i crec que tot-hom ja hi està—en que gran part de culpa, si no volem tota, de lo que estam passant, la tenen els governs, els qui en lloc d'exercir la seva missió tutora, en benefici del governat, no han mirat, ni cercat, ni afanyat més que pel seu interes particular o de bandería, encara que realitsan-lo hagues de fer ull tota la nació.

Una semblança

Tots estam dins una barca. Mentres feia bon temps i amb veles inflades per un vent propici, anavem camí en avant, poriem aturar-mos a veure-mos els defectes de los nostros respectives persones fent i desfent... Però, al mig d'un gran temporal, i devant una partida enorme d'esculls que mostren sos caxals afilats per clavar-los a la nau, i engolir-la per a sempre; totes les diferencies particulars desapareixen, i sols se tracta de la salvació de tots, perque així, i sols així, se salvarà cada ú.

Salvem el barco

Si. Ara per ara, la feina primera, urgent, de vida o mort, es la salvació del barco. I la salvació del barco està, lo primer de tot, en tenir un bon capità.

No pensau així, amics obrers?

Vostro atent.

EL SEMBRADOR.

Sa Jaia serrada

Tench un ninet que m'estima que no'm pot estimà més: cad'any li fas fé sa bulla quant se corema s'en vé.

Jo li dich:—Ninet, avina, ninet avina correns, farem sa Jaya serrada amb set comes y set dents.

Agafa es Diari depressa: dam quatre fuys de papé, dam lapis, dam estisores y pastes: damho rebent.

Ell me creu, ja'u tenc devora; ja li pint es nas y es gep: guinavet amb sa mà dreta bacallà pe s'altre vent, un rosari de beata y els set peus y ses set dents.

L'aferr y pos amb pasteta, retayada ja la tench, y a un clau de sa treginada amb cordellina la penj'.

Ay, llavò, quina alegria y quin saltà mes xalest, quins bots, quines mansballetes y quin riure més content!

De llavò, cada dissapte, cada dissapte que vé, per tayà un peu a sa Jaya feym sa festa, jo y ell.

Es nin espera esdissapte com el sant adveniment: apareya sa candela per cremà es peu que li llev': y canta oracions llatines com un frare de convent.

Cada peu que li ha de caure es un acontexament, cada dissapte qu'arriba es una alegria més...

Jo'l me mir ple de ventura, jo'l vetx corre satisfet, mentres qu'a mi me tormenta un dolrós penediment.

Desde'ls peus de sa Jayeta puja y puja es pensament fins altres coses més altes de la vida, en desgavell.

Tantes Jayes que ja he fetes, tantes que n'he vistes fé! tantes coremes ombrivoles! tants de dissaptes ferets! tants d'anys que la vida posa, sempre afegint an es feix!...

I jo fermat a sa roca d'un etern anyorament, vent passa en esbart els dies, sempre, sempre lo mateix!

Ditxós qui en la vida passa dues vides amb un temps: una vida a fió de terra y s'altra en es colomé, contemplant s'escampadissa dels coloms des pensament que s'esplayen y assoleyen dins un cel que may veuré.

CLAVELL DE MORO.
(† M. dels Sants Oliver).

Els presents dels Reis

Era el disabte dels Reis. Na Marieta, es una nina de sis anys, de cabells rossos i reulls, ulls blaus, intensament blaus, i rostre rodonet blanc i rosat, que pareix un angelet Seu su ran del foc, mentres sa mare fa el pobre sopar, i li diu per millonésima vegada lo que vol que li duguin els Reis, i li demana li escrigui una carta, per enviar-los. La pobre mare, jove encara, però víctima de llargs sufriments, la se mirava tristament i de tant en tant s'eixugava amb la punta del devantal llàgrimes ardents qui li rodolaven galtes avall, pel desencant que tendria la seua fillona, al no trobar res dins la sabata, a causa de la seua inmensa pobresa.

I la nina sortint an el portal, li digué amb tota la seua graciosa innocencia, i casi plorant:

—Ja no vendrán el Reis. Sabeu que hi ha de neu! Tendrán fret i els camells tremolaràn.

I alçant els ulls blaus, intensament blaus, an el cel afegí:

—Però, si que vendran. Veis aquella claretat? Deu esser el forat per on han de devallar: que be!

—Si—contestà sa mare—per allà devallaràn.

—Los vui veure devallar, idò—digué plena de goig infantivol.

—No, filla meua; no volen que los vegin.

I quant sentí allò, se'n tornà dins la miserable cuina, a pensar en las golosines que li durien els Reis.

Lo que ella havia vist, era la lluna que tapada de niguls, mitx sortia fent aquell rotlo brillant.

I a la nit, quant va estar dins el llit, va veure tres homos cuberts de rics mantells, i amb corona d'or al cap. Les seues barbes blanques i poblades los cubrian tot el pit; montavan uns animals molt rars, que sa mare li havia dit que eran camells. Hi havia un rei més negre que els altres; però... mirava molt dolçament. Altres camells, anaven carregats de juguètes i golosines. Els reis li daren a triar: ella ho volia tot; però li feren present, que n'havien de quedar per altres nins; i li daren, lo que havia fet posar a la carta: aquells magnànims senyors li daren una besada i... se despertà.

I la seua mare, li digué al llit, lo que li havien deixat els Reis, antes de despedir-se, amb una besada...

ESTHER.

7 Janer 1920.

AIGUA

Entre tots els trastorns i moviments socials: matrimonis pel *civil*, casaments pel *carabínero*, boi-cot pels obrers, look-out pels patrons, saqueigs per un vent, vagues (huelgas) d'un gremi i de un altre, mos trobam que només falta posar-s'hi, un gremi, el mes petit, i més honrat de tots, ofici *manat retirar* pel nostre Ajuntament en l'inrealizable projecte de la canalisació de les aigües. Aquest gremi es el dels aiguers, ofici el més honrat hem dit, i ho es perque, axí com molts d'altres oficis falsifiquen, tot lo que poren, els materials, ellés en canvi: hi ha aigua, en duen, no n'hi ha, no la falsifiquen. Idò aquest ofici es dels únics que se aguanten tal com abans de la guerra, sense haver augmentat la feina ni els materials.

El seu origen (si les cròniques no menten) va esser inventat per en Neptú, deu de les aigües, amb ajuda den Pefecol i la seva dona. A Mallorca el va establir el Moro Muza fent traginar l'aigua an els esclaus que havien comesa qualque falta.

Ja que hem parlat dels antics, parlem un poc dels actuals, que ja van desaparequent a causa de les bombes de mà i motors elèctrics.

Son uns sers que viuen de l'aigua i no han estat objecte de estudi ni de classificació per cap naturalista. Si hi ha qualque cosa eternament igual, es el pas de l'aigüer; ni el *moviment continuo*, ni el cronòmetre més segur es tan exacte com el seu pas. No corren mai perque diuen que no més es l'aigua que ha de córrer; honrats a carta cabal: en que siguen ellés els qui millor puguen beure a les *bones fonts*, se estimen més beure a les tavernes. Un aigüer a qualsevol hora de la nit va de banda a banda de carrer, com si hagues perdut el cap, i es que ha deixada la gerra. Un aigüer sense gerra es com un ferrer sense carbó. Duen la gerra allà on els homos duen el cap, es a dir, demunt les espatlles. De manera que un aigüer sense gerra se pot dir que es com un homo sense *cap*.

TOMEU DES BOTICÓ.

Vent en popa

No hi ha oli, ni farina,
ni vergonya, ni tabac;
i es que'mb tanta llibertat
mos fan passar fam canina.

Però, hi ha bombes, odi baix,
venjances, i explossius,
i uns tals apostols qui, vius
fan política de bastaix.

Tothom germandat aclama,
ningu se ven pels doblers,
ni els sociòlegs sabaters
que, d'odi encenen la flama.

Per tot creix el despotisme,
tots mos volem imposà.
Un duro estret dins la mà
es l'únic idealisme.

Sens brúixola ni timó
l'obrer formant un gran bloc,
guanyar molt, treballar poc,
i de tot culpa'l patró.

I de tabac? ni les lloques!
tot sembla s'ha retrassat,
i amb tanta electricitat
mos quedam tots a les fosques.

Viure així vana quimera;
es fals l'haver progressat,
puis si aixó es llibertat
val més viure temps enrera.

PITIUS.

Berbes

—Atlot: digues una mentida i ta donare una pesseta.

—¿Com vol que li diga, si voste m'ha promés que m'en donaria dues?..

—¿Toni, no has tret res?

—No: i ten en compte que tot aquest any m'havia assaciat d'esser pobre; no per res, sino per donar que xerrà a tots es meus veïnats quan m'haguessen vist ric i ple, pero no convé desconfiá, si no es enguany será l'any qui vé. I deixet de tonteries; aixó tan si vols com si no vol es s'aufaus d'es pobres. Qui dia passa, any empeny.

Una vegada quan pagavem consums an els fiellatos s'aturá un carril ocupat per quatre subjectes de bon humó, que venien de fer una vega.

—¿Que hi ha res de pago?

—Casi res, mirauhó quatre endiots.

Es punxa, pujá a s'estribo per cercar es quatre endiots, i es mateix qu'havía contestat, afegí:

—A poc, apoc, si pujau serem cinc.

TRENCA-CLOSQUES

GEROGLIFIC

K d K l : 1 m on

LUISIN.

CAVILACIÓ

Palau del General.—LA SEU.—Palau del Bisbe

—*

ENDEVINAIA

Quina cosa es aqueixa
que volant, volant fuig
quant sa mare ha de neixer?

NO SOM EN JORDI.

—*

SINCATEGOREMA

Adjectiu.—possesiu.—vocal.—article
Moble

EL TRES GERMANS.

—*

QUADRAT

Sustituir els punts per lletres de manera que horizontal i verticalment se lleigisca: 1.ª cosa que té tothom; 2.ª verb; 3.ª part d'una finca; 4.ª Metall.

PERE VENTAEOC.

—*

INTRINGULIS

Tnmslcrn-iauoae

Vat aquí un grapat de consonants i vocals; compondre ab elles un adverbí.

GALCERÁN DE CASTELL-MORA.

Fins dijous qui vé si Deu ho vol i María.

—*—*—*

Solucions del numero passat:

Al geroglific: Anà darrera una aflota.

A la xarada: Maura.

A l'endevinaia: Un capellà.

Al logogrific: Colom, coló, col, cò, c.

A la fuita de vocals:

Per tota Mallorca he anat
cercant tabac per fumar
a cap estanc n'he trobat,
no se que fer, ni on anà.

A la frase feta: Tant hi ha d'aquí a allà com d'allà a aquí.

Endevinaires: Galcerán de Castell-Mora, Els tres germans.

JOANET DE SA GERRA.

CORRESPONDENCIA TRENCA-CLOSQUERA

Miquel Enamoradis.—El vostre *Salt de caval.l.* fa els salts masse *alts*; no se podrà publicar. Adames la quarteta... en fi que n'hi ha de més *guapes*. El vertader salt es de tres quadrats perpendiculars i un horizontal o vice-versa, de lo contrari hi ha perill de *caure*. Gracies, així mateix. Enviau qualque cosa.

Antoni Gros.—Tot lo que siguen *figures* o cosa semblant no ho porem publicar.

JOANET DE SA GERRA.

Tip. de S. Pizá